

GERDA VAN WAGENINGEN

Moerland

TRILOGIE

Gerda van Wageningen

Moerland trilogie

HET HUIS MOERLAND

ZOMER OP MOERLAND

TERUG NAAR MOERLAND

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Terug naar Moerland

1

VAAG KON ZE DOOR DE BOMEN HET GROTE HUIS ZIEN. HET JONGE meisje slenterde door de bruine, verdorde bladeren die nog langs de randen van de paden lagen na de zware regenbui van een paar dagen geleden. Haar rug recht, haar lila zomerjapon een beetje met modder besmeurd aan de onderkant, omdat ze het niet had kunnen laten door het natte gras te lopen. In haar kielzog volgden onvermijdelijk haar honden en zelfs een poes ging graag mee om een ommetje te maken. Het zwarte katje dat ze de naam Nous had gegeven, was de beste maatjes met de twee, eveneens ravenzwarte, labradors van de jonge, blonde freule Florence le Sage ten Broeck.

Het prille groen aan de bomen was nog maar nauwelijks zichtbaar. Het komend weekeinde was het Pasen maar 't was nog steeds koud geweest. Vandaag echter was plotseling de zon tevoorschijn gekomen, krachtiger dan ze had verwacht. Niet langer huiverden de mensen in hun dunne zomerkleren, want de tijd vlak voor Pasen was het nu eenmaal gebruikelijk dat de haarden werden gedoofd, kachels werden schoongemaakt en dat zomerkleren het dikke wintergoed vervingen. Het personeel was dagenlang druk bezig geweest om schoon te maken. Kleren waren gewassen en buiten te drogen gehangen. Kleden waren geklopt, alles was gesopt en ramen waren gezeemd. Zelfs de knechten hadden geholpen bij de grote voorjaarsschoonmaak om kleden en lopers naar buiten te brengen en uit te kloppen. Het was een drukte van belang geweest in het grote huis. Nergens had Florence zo'n hekel aan als aan de jaarlijks terugkerende schoonmaak onder leiding van haar capabele schoonzuster.

Ze glimlachte. Ze hield van Moerland, haar ouderlijk huis, maar soms was het prettig een paar dagen naar de stad te gaan. Dan logeerde ze bij haar zuster Mabelia, die in Rotterdam woonde met haar man en drie kinderen. Haar twee ondeugende neefjes en het kleine meisje dat zo veel op haar tante leek, vertederden haar altijd. Florence haalde diep adem en riep de jongste van de twee labradors tot de orde, een ondeugende hond, nog maar net een jaar oud, ondernemend, speels en slecht luisterend. Nu ja, dat laatste was haar eigen

schuld, want ze was veel te toegevend geweest bij de opvoeding van het dier. De andere hond was zijn moeder, de inmiddels op leeftijd gekomen Freya. Donja was de afgelopen winter gestorven en Freya miste haar na een hondenleven lang samen te zijn geweest. Daarom had ze Duco gehouden toen de andere pups verkocht werden.

Voorzichtig ging Florence op de punt van een gietijzeren bankje zitten. Behalve het in de verte hoorbare geklop van kleden, was het hier stil. Ze haalde diep adem en dacht na over wat haar broer Ary, die tevens het hoofd van de familie was, de vorige avond onder het diner had gezegd. Twee dagen na Pasen kregen ze gasten. Haar schoonzuster Annette had een nieuwe bedrijfsleider die kwam kennismaken met het landgoed van de familie. Willem Stevens, de pachtboer van Lantvreugt, kwam met zijn vrouw Merie en ook Steven van Driel zou komen. Volgens Ary had de laatste hem onlangs toestemming gevraagd naar de hand van zijn jongste zuster te dingen. Het meisje zuchtte ervan. Het was niet voor het eerst dat er een vrijer opdook en het zou ook niet voor het laatst zijn, want ze had genoeg te bieden maar Steven wilde ze niet. Dat had ze Ary meteen gezegd. Hij had erom moeten glimlachen.

Haar blikken bleven hangen aan het door de bomen schemerende grote huis. Nog maar een paar jaar geleden had Moerland er verwaarloosd uitgezien en had het er zelfs naar uitgezien dat het oude familiebezit verkocht had moeten worden. Haar vader had nooit op geld gelet en hield van de goede dingen in het leven die nu eenmaal veel geld kosten. Toen had Louis nog geleefd, de oudste zoon die Moerland erven zou en precies op zijn vader leek. Hoewel Moerland toen bijzonder rendabel was, was het nooit voldoende geweest om de meer dan royale levensstijl van die twee te bekostigen. Maar Louis had zich onmogelijk gemaakt. Wat er precies was voorgevallen wist Florence niet en dat interesseerde haar ook niet. Louis was noodgedwongen naar Indië vertrokken en daar hoogstwaarschijnlijk door een paar inlanders om zeep gebracht, beroofd van zijn bezittingen. Alle pogingen om hem terug te vinden waren destijds op niets uitgelopen en Ary, de jongere broer, had ten slotte Moerland geërfd. Zijn huwelijk met Annette Verschoor had niet alleen het geluk terugge-

bracht in het grote huis, maar ook de welvaart. Annette bezat de grote herenboerderij Lantvreugt, die nu beheerd werd door Willem Stevens en die het jonge paar wilde houden voor een eventuele jongere zoon. In Dordrecht had Annette bovendien nog een familiebezit: een gerenommeerd wijnhuis. Haar vroegere bedrijfsleider was een paar maanden geleden ziek geworden en volgende week kwam Justus van der Meij, de nieuwe man, kennismaken. Naast het sluiten van een goed huwelijk had Ary Moerland verstandig beheerd en het bouwbedrijf dat hij ooit had opgezet met Roelant Roghman, die later met hun zuster Mabelia was getrouwd, floreerde als nooit tevoren. Ja, de rust was op Moerland teruggekeerd na het overlijden van hun vader Alois en van Louis. Sinds een paar jaar bestond er geen gevaar meer dat Moerland van de hand zou moeten worden gedaan.

‘U zult uw prachtige blanke teint nog verliezen, als u in het zonnetje blijft zitten, freule.’

Ze schrok op en keek op naar de man die bij de donkere stem hoorde. ‘Mijnheer Van Mildevoorde! Wat doet ú hier?’ vroeg ze, overrompeld door de onverwachte verschijning die op Moerland de laatste jaren bepaald niet welkom was geweest, maar zich afgelopen Kerst weer eens had laten zien en die, tot Florences afschuw, opvallend veel belangstelling voor haar persoontje aan de dag begon te leggen. De man was al twee keer getrouwd geweest en beide keren was zijn vrouw ongelukkig gestorven. De laatste keer was nu bijna twee jaar geleden; boze tongen beweerden dat de verdrinking van zijn vrouw geen ongeluk maar opzet was geweest na een huwelijksleven waarin ze meer dan ongelukkig was geweest.

Rogier van Mildevoorde keek goedkeurend naar de blonde, wat teer ogende freule, veel gevoeliger en fijnzinniger dan haar oudere zuster die hij enkele jaren geleden vurig het hof had gemaakt, maar die hem niet had willen hebben. Dat was iets wat hij nog lang niet vergeven en vergeten had. Hij was weliswaar in uiterst goede doen, had een prachtig kasteel en was de beste vriend geweest van Louis le Sage ten Broeck, maar hij kon er niet tegen zich ongewenst te voelen en op Moerland had hij dat gevoel vaak gehad. Hij was dan ook vast voornemens dat te veranderen en de mogelijkheid daartoe zat nu tegen-

over hem van het zonnetje te genieten. Hij kende mooiere vrouwen, maar wie zei dat hij die op moest geven als hij een derde huwelijk had gesloten? Dat had hij immers nog nooit gedaan. Hij zag dat ze ongemakkelijk ademhaalde in zijn aanwezigheid. Een geërgerde trek verscheen om zijn mond. Hij zou zich zeker geen tweede keer af laten wijzen door een plattelandsfreule, dat stond vast!

Florence keek hem aan en had het akelige gevoel dat ze zijn gedachten kon lezen. Met haar gevoelige natuur had ze wel vaker dat gevoel. Ze huiverde.

‘U krijgt het koud. Het voorjaar is nog pril. Sta me toe u naar huis te begeleiden,’ reageerde hij onmiddellijk.

Ze huiverde slechts van afkeer, maar deed er verstandig aan die walgelijke man niet onnodig te ergeren. Ze stond op, negeerde zijn uitgestoken hand en met meer dan gepaste afstand koos ze het kortste pad naar huis. De honden volgden haar. De kat had inmiddels domicilie gekozen op een brede tak van een oude wilgenboom en had meer interesse in een paar mezen. Het geklop was even opgehouden. Florence keek haar metgezel aan. ‘Ik heb niets gehoord over uw komst, mijnheer Van Mildevoorde. Nu het personeel bezig is met de schoonmaak moest u misschien liever een andere keer terugkomen.’ Hij haalde zijn schouders op. Als hij zichzelf niet zo nu en dan uitnodigde zou hij het grote huis nooit meer vanbinnen zien, wist hij. ‘Ik was in de buurt voor zaken en bedacht dat het onbeleefd zou zijn weer terug te gaan zonder me te laten zien.’

Hij zou niet gemist worden, wist ze, en dat besefte hij ook maar al te goed. Zijn ogen gleden met een glinsterende blik over haar boezem. Ze huiverde opnieuw. Het was duidelijk wat door zijn hoofd speelde. Ze zou het Ary zeggen en hem vragen haar te beschermen tegen deze liederlijke man. Ze herinnerde zich nog hoe Mabelia onder druk van hun vader gedwongen was tot een verloving met de welgestelde Rogier. De mensen dachten dat ze altijd in de schuren had rondgehangen bij de paarden en haar honden, maar ze vergisten zich. Florence was een uiterst gevoelige vrouw waar het stemmingen en onuitgesproken gevoelens betrof.

Het geklop was inmiddels verstomd. Een paar knechten droegen het

grote kleed uit de eetkamer weer naar binnen. ‘U komt ongelegen. Annette heeft het druk met leiding geven aan de jaarlijkse schoonmaak.’

‘Je schoonzuster is opgebloeid na de geboorte van haar kind.’

Twee jaar geleden had Annette het leven geschonken aan een dochtertje, Femmy. Nu was ze opnieuw zwanger. In mei werd het tweede kind van de jonkvrouw verwacht. Ze waren inmiddels bij het huis en op dat moment was er eindelijk iemand die Rogier altijd graag zag komen. Florence keek met afschuw toe hoe haar moeder met bijna uitgestrekte armen op Rogier toe kwam lopen.

‘Mijnheer Van Mildevoorde. Uw levendige aanwezigheid mis ik nog vaak.’

Eindelijk was de lach om de lippen van de man niet langer gespeeld.

‘Ik mis u eveneens, lieve mevrouw. Hoe is het toch met u?’

‘Ach, wat zal ik zeggen?’ De blik in de ogen van de oudere vrouw versomberde en Florence maakte zich haastig uit de voeten. Ze kende de nooit aflatende klaagzangen van haar moeder maar al te goed. Net als vroeger was ze bij de stallen voor ze het wist. De honden scharrelden rond op zoek naar een plekje om een lekker tukje te gaan doen. Florence ging zitten. Ze was moe alsof ze urenlang gelopen had. Ary was met zijn paard weg. De stokoude Rochas stond wat om zich heen te kijken. Florence beet op haar lip. Ze zou op Ary wachten, besloot ze.

Hij kwam pas een uur later terug. Zijn wenkbrauwen vlogen omhoog. ‘Dat doet me weer aan vroeger denken, toen je meer in de stallen was te vinden dan in huis. Wat is er mis, Florence?’

‘Moet er wat mis zijn dan?’ Ze stond op en begon het stro van haar rok te kloppen.

‘Meestal was de sfeer in huis bedorven als je hier je toevlucht zocht.’

‘Die engerd die vroeger met Mabelia verloofd is geweest, zit binnen en mama zit tegen hem te kirren alsof hij de verloren zoon is. Wie wordt daar nu niet misselijk van?’

Ze keek verongelijkt en Ary schoot in de lach. Toen kregen zijn ogen een peinzende uitdrukking. ‘Rogier van Mildevoorde? Wat heeft die

hier in vredesnaam nog te zoeken na al die tijd en nadat hij enkele jaren geleden ook bij Annette bot heeft gevangen?’ Toen gleden zijn ogen over zijn zusje. ‘Ach ja, kennelijk wil hij koste wat het kost hier in de buurt een nieuwe bruid opdoen. Dat had ik met kerst al moeten beseffen!’

‘Wat bedoel je?’

‘Lieve Flo, ik...’

‘Noem me niet zo! Ik denk altijd aan die akelige springertjes als je me zo noemt.’

Hij grijnsde. ‘Goed, goed. Wel, nu wil hij het misschien bij mijn jongste zusje proberen.’

‘Wat?’

‘Doe niet zo dom.’

‘Ik ben niet dom en zeker niet zo dom dat ik dat zelf niet bedacht heb. Ary, ik hoop dat je me tegen opdringerige mannen zoals Rogier van Mildevoorde zult beschermen.’

‘Waar mogelijk zal ik dat doen.’

‘Dat geloof ik ook wel. Ik denk er niet over om met zo iemand te trouwen. Ik wil voorlopig nog helemaal niet trouwen en dan van Moerland moeten vertrekken.’ Met een flinke klap klopte ze het laatste strootje van haar rok. ‘Ziezo. Ik zal me maar eens gaan vertonen.’ Ary knikte. ‘Doe dat. Recht je schouders, richt je ogen met een ijzige blik op Rogier en voor we het beseffen neemt hij de benen om ergens anders zijn geluk te beproeven.’

Ze trok een gezicht en samen liepen broer en zus even later het grote huis binnen. Annette zat bij het raam. Haar buik pulde vooruit. Haar gezicht stond verveeld. Hun moeder was echter helemaal opgebloeid en lachte naar hen. ‘Kijk eens hoe aardig van Rogier, dat hij bij ons langskomt. Ik heb hem uitgenodigd om te blijven voor de lunch.’

‘Is dat zo, mama? Heeft u daar wel tijd voor?’ Ary richtte zich tot de ongenode gast. ‘Ik neem aan dat u wel meer te doen heeft dan het najagen van schimmen uit het verleden?’

De ogen van Rogier van Mildevoorde vonkten, maar zijn stem was zalvend als altijd. ‘Eigenlijk heb ik de reis mede gemaakt om u een gunst te vragen, jonker.’

Ary schonk zich een port in, gaf er een aan Annette die er dankbaar aan nipte. De beste port van haar eigen wijnhuis was haar lievelingsdrank. Elke morgen voor de lunch en elke avond na het diner gunde ze zich een glaasje. Voor de rest dronk ze tot afgrijzen van haar schoonmoeder alleen maar water, zelfs bij het diner. 'Jij ook, Florence?'

Ze knikte. Gewoonlijk dronk zij niet meer dan een glas wijn bij het diner en daarna een likeurtje bij de koffie, maar de aanwezigheid van deze onaangename man alleen al was voldoende om behoefte te hebben aan een beetje geestrijk vocht.

'Wel,' ging Ary verder toen iedereen voorzien was en er vanuit de keuken een zacht gerammel van potten en pannen klonk. Hun lunches waren beslist nooit overdadig. Janna, de huishoudster, was er bedreven in om van de restjes van het diner van de vorige avond een warm hapje te maken, zodat er niets hoefde te worden weggegooid. Soms hadden ze soep, soms een ragoutje, altijd was er iets warmes bij de lunch, maar verder gewoon brood, boter en beleg, met fruit na. Een van de meiden liep al in de eetkamer. Annette verontschuldigde zich om daar toezicht te gaan houden, blij om te kunnen ontsnappen aan de ongenode gast. Florence wilde haar volgen, maar haar moeder keek haar bestraffend aan. 'Blijf zitten,' gebod ze. Haar stem was altijd zacht, maar nu klonk er onmiskenbaar een dwingende ondertoon in door. Florence zuchtte, maar gehoorzaamde. Mama kon knap lastig zijn als ze haar zin niet kreeg.

Ary keek Rogier onderzoekend aan. 'Wel, ik ben benieuwd wat u naar deze uithoek van het land heeft gebracht.'

'Niet alleen herinneringen en het genoegen mevrouw uw moeder weer eens te zien,' teemde hij minzaam. 'Ik was graag bij Mabelia langsgegaan, maar heb toch van dat bezoek afgezien. Gaat het goed met haar?'

'Uitstekend,' antwoordde Ary vlak. 'Ze heeft twee zoons en een dochter en haar huwelijk is uiterst gelukkig.'

'Ik heb me laten vertellen dat ze de boekhouding doet van uw bedrijf.' Hij keek afkeurend.

'Het bedrijf is eveneens van haar man en Mabelia heeft zakelijk in-

zicht waar wij dankbaar gebruik van maken. Overigens doet ze die slechts voor een deel en is ons bedrijf een uitstekende boekhouder rijk.'

'Het hoort niet. Een vrouw moet zich om haar huishouding bekommeren.'

'Er bestaat uitstekend personeel, maar laat dit geen punt van discussie zijn.'

De ogen van Rogier gleden naar Florence. 'Zoals jullie wel gehoord zullen hebben, is ook mijn dierbare tweede vrouw gestorven.'

Annette keek met afkeer op haar gezicht om de hoek. 'Toen u mij destijds het hof maakte, mijnheer, deelde u me zonder blikken of blozen mee dat uw tweede huwelijk een faliekante vergissing was.'

Hij ergerde zich merkbaar. 'Dat moet u dan verkeerd begrepen hebben, mevrouw.'

Annette gaf hem geen gelijk maar knipoogde slechts naar Florence, die met moeite haar glimlach verborg.

'Bent u nog niet verloofd, freule?' vroeg Rogier direct daarachteraan. 'Dat is ze niet,' antwoordde Ary in haar plaats, 'maar ze heeft de vrijers voor het uitzoeken en ze zal nooit of te nimmer uitgehuwelijkt worden aan een oudere man die al twee keer weduwnaar is en bovendien een paar lastige kinderen heeft die een goede hand van opvoeden ontberen,' reageerde Ary zonder ook maar iets aan onduidelijkheid te laten bestaan.

'U dacht toch niet dat ik daarvoor kwam?' reageerde Rogier bijna giftig, voor hij zich weer in bedwang kreeg en de toon van zijn stem weer zalvend werd als altijd. 'Het gaat me om Herre.'

'Wie is Herre?' vroeg mevrouw Le Sage ten Broeck prompt. 'Ik heb je nooit eerder over hem gehoord.'

'Herre van Roy is de onechte zoon van mijn vader en een danseres. Het enige buitenechtelijke kind dat hij ooit heeft erkend.' Rogier keek Ary uitdagend aan. 'Papa heeft destijds een flinke som geld op zijn naam vastgezet, kort nadat hij geboren was. Die krijgt hij als hij vijfentwintig wordt en binnenkort is dat zover. Daarom is hij natuurlijk opgedoken.'

‘Waar is hij dan al die tijd geweest?’

‘Zijn moeder emigreerde met hem naar Amerika toen het jongetje anderhalf was. Zo nu en dan schreef ze een brief naar mij om te laten weten hoe het met mijn, eh, onechte halfbroer ging. Een maand geleden zijn ze echter teruggekomen. De vroegere danseres is een gezette matrone geworden, nooit getrouwd, maar toch in goeden doen. Ze heeft een soort bedrijf gehad, heb ik gehoord. Nu heeft ze een huis betrokken in Oud Beijerland, daar heeft ze een zuster wonen. Herre moet echter iets te doen hebben en ik dacht zo dat u hem misschien in de leer zou kunnen nemen om hem het een of ander te leren. Vanzelfsprekend zal ik al zijn onkosten betalen.’

‘Dat lijkt me niet nodig als hij binnenkort geld van zichzelf krijgt.’

‘Ik wil maar duidelijk maken dat ik de jongen graag onderdak wil hebben zonder er zelf last van te hebben en dat ik hem en zijn moeder die hier in de buurt woont zo min mogelijk wil zien. Herre logeert momenteel bij mij. Helaas.’

De afschuw daarover was merkbaar. Zijn liederlijke leven en geruchten over eigen bastaards, leek hij vergeten. Een onechte halfbroer liet zich echter niet negeren, als zijn vader geld op zijn naam had vastgezet en de zoon had erkend.

‘Ik voel er niets voor,’ liet Ary onverbloemd weten. Een tweede Rogier in de buurt hebben die het de meiden lastig zou maken en wie weet wat nog meer, was het laatste waar hij behoefte aan had en bovendien was hij Van Mildevoorde absoluut niets verschuldigd.

Rogier keek kwaad. ‘Ik vreesde dat al, maar goed, ik zal via Oud Beijerland terugreizen en het die vrouw meedelen. Misschien kan ze de jongen een poosje naar de universiteit sturen of zo.’

‘Kan hij leren?’

‘Herre van Roy is slim, zeer slim zelfs,’ knikte Rogier alsof dat een afkeurenswaardige eigenschap was. ‘Hij lijkt op mijn vader. Hersens en hetzelfde uiterlijk.’

Waarschijnlijk ook dezelfde zedeloosheid die Rogier van zijn oude heer had geërfd, dachten broer en zus zonder dat uit te spreken.

Annette kwam weer binnen om aan te kondigen dat de tafel gereed stond. Ze hielp haar schoonmoeder opstaan. De oude jonkvrouw was

mager geworden in de laatste jaren. Haar teint die ze zelf trots blank noemde, was doorschijnend wit en ondanks het feit dat ze haar leven lang zorgvuldig elke zonnestraal gemeden had, zat haar huid vol rimpels. Ze was teer als Florence, maar de laatste had een gezonde kleur doordat ze elke dag een poos buiten rondzwierf.

Ary ging voor in gebed zodra iedereen zat. Ter ere van de gast liet hij een goede wijn schenken. Zo hoorde dat, zelfs als de gast niet bepaald gewenst was. Rogier keek om zich heen. 'Er is hier veel veranderd de laatste paar jaren.'

Ary knikte kort. Er viel een stilte.

'Nooit meer wat van mijn dierbare vriend Louis gehoord?' haaste Rogier zich de beleefde gast te spelen.

'Hij is na enige tijd dood verklaard, zoals u weet,' gaf Ary stug ten antwoord. 'Dat was noodzakelijk vanwege het beheer van Moerland.' 'Je bent nooit uit je bouwbedrijf gestapt?'

'Nee, daar heb ik plezier in en als ik niet hier ben, is mijn capabele vrouw in staat alles naar behoren te besturen.'

Rogier keek met afkeer naar de hoogzwangere Annette. 'Ja, dat is alom bekend. Een grote herenboerderij, een eigen florerend wijnhuis en ook nog Moerland. U bent een uitzonderlijke vrouw.'

'Dat is ze zeker,' beaamde Ary.

'Herre zou veel van u kunnen leren, mevrouw.'

'Het gaat Moerland goed en aan klaplopers hebben we geen behoefte, Van Mildevoorde.' Annette drukte zich zonder omhaal van woorden uit.

'Herre is allesbehalve een klaploper. Zijn moeder is weliswaar een voormalige danseres maar zijn vader... een hooggeplaatst man. Mijn halfbroer is een uitzonderlijk mens. Het zal u nog spijten dat u hem deze kans onthoudt.'

Ary haalde zijn schouders op en was blij dat Willem Stevens hem kwam storen met de mededeling dat de rietdekker op Lantvreugt klaar was met zijn werkzaamheden en zijn geld wilde hebben.

FLORENCE KEEK TOE HOE HAAR MOEDER EEN DUN LAAGJE RIJSTEPOEDER opbracht. 'Je mag het nooit zien,' onderwees ze haar dochter volkomen overbodig, 'want eigenlijk gebruiken alleen vrouwen van lichte zeden lippenrood en poeder.'

'U doet het toch ook?'

'Ja kindje, maar alleen maar omdat mijn huid zo oud is geworden.' Er volgde een diepe zucht. 'Soms kan ik zo ontzettend terugverlangen naar de tijd dat ik jong was en Moerland vooral 's zomers altijd vol leven was.'

Florence herinnerde zich zomers waarin allerlei klaplopers zich hier lieten onthalen, dacht er het hare van maar liet niets van die gedachten blijken. 'Wat zijn eigenlijk lichte zeden, mama?' overviel ze haar moeder met een vraag die vanzelfsprekend nooit gesteld mocht worden door beschaafde jongedames.

'Dat hoeft je niet te weten. Denk erom dat je nooit een man toestaat je een kus te geven voordat je verloofd bent en dat je niet meer dan een kus toestaat, voor je goed en wel getrouwd bent. Dat is alles wat belangrijk is. Ik ben blij dat we straks een gast voor het diner krijgen. Het is tegenwoordig zo saai op Moerland. In de tijd dat Louis nog leefde...'

Florence wist uit ervaring wat nu zou volgen en stond dus haastig op. 'Ik ga me omkleden, mama.'

De jonkvrouw kreeg een paar tranen in de ogen, maar haar dochter was al weg. Florence liep naar buiten, naar het water van de Binnenmaas, die achter de tuinen van het grote huis liep. Ze haalde diep adem. Mama was een aanstelster. Ze spraken er nooit over, maar ze wist dat Annette er precies zo over dacht. Mama leefde voor vleierijen en uiterlijk vertoon. In de goede oude tijd waar ze nu zei zo naar terug te verlangen, was ze ook altijd ziek, zwak en misselijk geweest, om aandacht te krijgen. Nee, het was niet vleiend zoals de jonge freule over haar eigen moeder dacht, maar ze kon het niet helpen. De honden hadden in de gaten gekregen dat ze er was, Freya kwispelstaartte druk en Duco liet een ongeduldig blafje horen, hoewel labra-

dors eigenlijk maar zelden blaften, gefokt als ze waren om mee op jacht te gaan. Deze honden doodden niet zelf, maar haalden het geschoten wild op. Vooral eenden, want ze zwommen graag.

Het meisje glimlachte. 'Nu vooruit dan maar.' Ze dacht dat ze nog wel voldoende tijd had, want een andere jurk had ze zo aangetrokken en ze had geen uur nodig om haren te borstelen en meer van die flauwekul.

Ze genoot en vergat de tijd, want er stond een lekker briesje van over het water. De zwaluwen waren teruggekomen en scheerden hoog in de lucht. Ze had vergeten een hoed op te zetten, maar bekommerde zich niet om het feit dat de zonnestralen meer op haar wangen brachten dan een gezonde blos. Florence genoot.

Toen ze terugkwam op Moerland keek Janna haar hoofdschuddend aan. 'U heeft de komst van de gasten gemist en mevrouw is in alle staten.'

Ze beet op haar lip. De honden kregen een bak vers drinkwater en ze glipte haastig naar boven om haar nieuwste japon aan te doen, een zeer vrouwelijk model met ruches en kantjes dat mama prachtig vond en zichzelf veel te opzichtig. Omdat haar haren verwaaid waren, maakte ze de knot los, borstelde haar blonde lange lokken en stak ze weer op in de losse wrong die haar zo goed stond. Wel, lippenrood of andere hulpmiddelen had ze beslist niet nodig. Ze grinnikte even toen ze tevreden in de spiegel keek, haalde diep adem en was klaar om haar moeders gramschap over zich heen te laten komen. Ze zuchtte. Pasen hadden ze in alle rust met de familie doorgebracht; de schoonmaak was inmiddels achter de rug. De zomer lokte. Het was een regenachtige Pasen geweest, maar nu scheen de zon weer.

Even later schudde ze de hand van Justus van der Meij, die haar met zijn lichtgrijze ogen schattend aankeek. Ze kon als het ware lezen wat hij dacht. Zo zo, een freule, een aantrekkelijk meisje en op huwbare leeftijd.

Hij lachte zijn charmantste lach. Zijn blonde lokken en bakkebaarden, wat aan de lange kant maar ongetwijfeld charmant, zijn geprononceerde haviksneus en tamelijk volle lippen maakten van hem een charmante man. Zijn rijzige gestalte boog licht. 'Aangenaam

met u kennis te maken, freule Florence.' Hij drukte een kus op haar hand. Ze trok die schielijk terug, want ze hield daar niet van.

Haar moeders ogen keken haar verwijtend aan. 'Waar was je zo lang?' 'Ik heb een stuk gewandeld, mama, en kennelijk ben ik de tijd vergeten want ik ben langer weggebleven dan ik dacht.' Ze kreeg een glas wijn aangereikt, waar ze aan nipte.

'We gaan zo aan tafel,' zei Annette rustig. Florence gaf Willen Stevens en Merie een hand. De beide mensen voelden zich altijd opgelaten als ze op Moerland werden verwacht voor een diner, maar gelukkig gebeurde dat maar twee of hoogstens drie keer per jaar. Ze waren eenvoudige boerenmensen die Lantvreugt voor Annette beheerden. Ze zouden opgelucht zijn als ze weer naar huis konden gaan.

Florence werd naast Justus gezet, dat verraste haar niet. Het duurde niet lang eer de gebruikelijke beleefdheden waren uitgewisseld. Nee, Justus was niet getrouwd, hij was wel verloofd geweest, maar zijn verloofde was ziek geworden, tering, en haar ouders hadden haar naar Zwitserland gestuurd om in de gezonde berglucht genezing te zoeken. De verloving was korte tijd later verbroken. Hij prees het eten, maakte de oudere vrouw complimentjes, kortom, gedroeg zich zoals een perfecte gast geacht werd te doen. Willem Stevens en Merie waren blij toen ze na de koffie en een portje naar huis konden, Ary trok zich met Justus in het kantoor terug omdat Annette moe was.

'Wat vind je van hem?' wilde haar moeder prompt van Florence weten.

Ze besepte wat mama dacht. 'Hij is een knappe man, dat bedoelt u toch? Of moet ik nu zeggen dat ik wel graag met hem zou willen trouwen?'

Haar moeder keek verongelijkt. 'Spot er niet mee, Florence. Je bent eenentwintig. Toen ik zo oud was, was ik getrouwd.'

'Ik niet en eerlijk gezegd voel ik er ook de drang nog niet toe,' antwoordde Florence uitdagend, waarop Annette in de lach schoot. 'Zo is dat, meisje, neem de tijd want een verkeerde keus wordt een leven lang berouwd. Een weg terug is er nu eenmaal niet.'

'Justus van der Meij is een aardige man.' Mevrouw Le Sage ten Broeck kon het nu eenmaal niet laten.

‘Dat is waar,’ reageerde Annette, ‘maar wel een zonder fortuin, die doodgewoon moet werken voor zijn brood. Nog maar een paar jaar geleden zou u zo iemand zondermeer te min hebben gevonden voor een van uw dochters.’

Ze doelde op de strijd die Mabelia had moeten leveren om te kunnen trouwen met Roelant Roghman, besefte Florence. Dat het Roelant nu zo voor de wind ging, was toen nog niet aan de orde geweest. Volgens haar ouders was hij destijds niet meer dan een man die moest werken voor zijn brood. Ach, de tijden veranderden. De adel verarmde en was vaak genoodzaakt andere manieren te vinden om geld in het laatje te brengen. Het onderhoud van de grote, oude familiehuizen was peperduur en ook personeel wilde steeds meer geld verdienen, anders trokken ze liever naar de stad, weg van het platteland waar ze waren geboren en opgegroeid. Vooral jonge, gezonde mensen probeerden vooruit te komen en Florence had daar alle begrip voor.

‘Kunnen we het alsjeblieft over iets anders hebben?’ piepte Florence. Annette stond moeizaam op. Het zou niet lang meer duren eer de baby kwam en ze bewoog zich moeizaam. ‘Ik verlang zo zachtjes aan naar het einde van mijn zwangerschap,’ liet ze weten. ‘Het is niets voor mij om zo beperkt te zijn. Ik heb last van mijn maag, want de kleine schopt behoorlijk. Ik ga even bij Ary kijken.’

‘Je moet je niet met zaken bemoeien,’ vond haar schoonmoeder, die maar niet kon aanvaarden dat haar schoondochter daartoe uiterst capabel was.

‘Dat doe ik even graag als u rozenkussens borduurt, mama,’ was de reactie van de andere vrouw, voor ze glimlachend naar het kantoor ging.

Florence hielp haar moeder naar boven, luisterde nog even naar haar oeverloze geklets over jurken en verlovingsen, voor ze weer naar beneden ging om in de bibliotheek een boek uit te zoeken.

Ze trof er Justus, die daar een sigaar rookte, in plaats van in het kantoor. Annette kon de lucht ervan momenteel niet goed verdragen. Ze knikte kort en zocht met haar ogen de titels af. Alle interessante boeken had ze uit, maar ze had nog lang geen slaap en alleen buiten rondzwerven kon niet in de avondschemering.

‘Mevrouw is een opmerkelijk goede zakenvrouw,’ liet Justus weten. ‘Altijd geweest al. Er zijn mannen die niet onder een vrouw willen werken. Daar heeft u kennelijk geen problemen mee.’

Hij haalde de schouders op. ‘Ik doe immers voornamelijk zaken met mijnheer. Het zit hier maar vreemd in elkaar, hij met zijn bouwbedrijf en zij met de boerderij en de wijn.’

‘Annette is uitstekend in staat voor haar bezittingen te zorgen. Sinds zij met Ary getrouwd is, loopt alles op rolletjes, ook op Moerland zelf.’

Het landgoed was een veiliger onderwerp van gesprek. Hij lachte en zijn ogen gleden meer dan belangstellend over haar ranke figuurtje. Ze voelde zich er ineens ongemakkelijk bij en pakte zomaar op goed geluk een boek uit de kast om weer naar boven te kunnen gaan. ‘Bent u bekend met de wijnstreken in Frankrijk?’

‘Slechts zijdelings, freule. De Moezelgebieden ken ik goed, daar heeft mijn familie bezittingen. Komend najaar maak ik de gebruikelijke reis met mevrouw en mijnheer naar Frankrijk. Daar verheug ik me op.’

Ze knikte. ‘Dat zal wel.’

‘Het zou aangenaam zijn, als u eveneens mee op reis ging.’ Zijn ogen namen haar opnieuw onderzoekend op. Ze rechtte haar rug. Zo, Justus was geïnteresseerd in de welgestelde freule. Ze voelde zich een beetje cynisch.

‘Ik denk het niet, mijnheer Van der Meij. Uiteindelijk moet iemand op mama passen. Gaat u morgen weer terug naar Dordrecht?’

‘Na de lunch,’ knikte hij en er verscheen een licht geërgerde blik in zijn ogen omdat ze hem kennelijk kon missen als de bekende kiespijn. Dat was Justus niet gewend. Hij was een knappe man om te zien en er waren meer dan genoeg vrouwen geweest die hem dat hadden verteld.

Florence hield een zucht binnen en liep naar de deur. ‘Welterusten. Ik zie u morgen nog wel.’ Ze maakte zich uit de voeten, maar van slapen kwam nog lange tijd niets. Er was iets met die Justus. Hij was knap, zeker, maar er was ook iets aan hem dat haar mateloos irriteerde al kon ze met geen mogelijkheid zeggen, wat dat was.

Ze was al voor dag en dauw op en zadelde eigenhandig een paard. Nee, ze reed niet schrijlings als een kerel, zoals Annette placht te doen. Ze vond een rijkostuum en een dameszadel elegant. In de vroege morgen kaapte ze twee boterhammen met kaas weg bij een goedmoedig mopperende Janna, die zoals altijd leed onder een ochtendhumeur en pas aanspreekbaar zou worden als ze rond elf uur van een borreltje had genoten.

Korte tijd later reed Florence weg. De honden volgden het paard met enthousiasme op de voet, en de zwarte kat Nous miauwde klagelijk dat dit geen uitje voor haar was, voor ze in een boom klom om te mekkeren tegen lekkere, voorbij vliegende hapjes.

Eerst reed Florence een eind langs de oever, boog toen af naar Lantvreugt, waar Willen Stevens vanuit de verte naar haar zwaaide. Merie gebaarde of ze misschien koffie wilde. Florence hield de teugels in en reed even later stapvoets het erf op, terwijl haar honden met die van de boerderij begonnen te spelen. 'Lekker,' lachte Florence, en nam haar twee boterhammen mee naar binnen. Al sinds haar kindertijd was ze vertrouwd in de keuken van de grote herenboerderij, waar het voorhuis meestal leegstond sinds Annette op Moerland woonde. Zo nu en dan verbleven er logées van het grote huis, soms werd het huis voor de zomermaanden verhuurd aan een welgestelde Rotterdamse familie, die bevriend was met Ary. Ze hadden al eens voorzichtig gevraagd of ze de hofstede misschien konden kopen, maar Annette wilde er vooralsnog geen afstand van doen.

'U bent al vroeg op pad, freule,' glimlachte Merie heel wat meer ontspannen dan de vorige avond op het grote huis. Hier was ze in haar eigen omgeving. Ze was nu eenmaal een eenvoudige vrouw en paste niet tussen de adel. Ze was en bleef een gewone boerenvrouw en was daar trots op.

Het meisje beet gretig in haar brood. De kinderen van Merie waren buiten of naar school. Ze haalde haar schouders op. 'Soms word ik moe van het lege leven,' liet ze onverwacht ernstig weten. 'Ik bedoel, ik zie heus wel hoe hard mensen als jullie moeten werken en ik doe maar niets. Annette heeft haar zakelijke beslommingen en

bespreekt dagelijks met Meijer en Janna wat er in huis moet worden gedaan. Ze houdt toezicht op de voorraden in de kelder en de provi-siekamer en noem maar op. Ik zou dat ook kunnen, want hoewel mama zich daarmee nooit bezig heeft gehouden, heeft Annette me opgevoed tot een degelijke huisvrouw in afwachting van de tijd dat ik zelf getrouwd zal zijn. Maar taken of verplichtingen heb ik niet. Ik rijd paard, ik lees wat, ik ga zo nu en dan met mama ergens op visi-te en ja, dat laatste voel ik wel degelijk als verplichting. Maar soms, Merie, is het me allemaal zo leeg. Dan zou ik me graag nuttiger wil-len voelen.'

Merie haalde diep adem. 'Er is genoeg te doen freule, als u dat wer-kelijk meent.'

'Maar ik kan niets.'

'Dan moet u het leren, maar zoek eerst uit wat u precies zou willen doen.'

'Iets met dieren misschien?'

'U kunt zich met dieren bezighouden op basis van liefhebbberij, maar er zal toch wel iets zijn dat u werkelijk boeit? Ik bedoel, als u iets zou willen, reizen bijvoorbeeld, dan kan dat. Mensen als ik kunnen slechts dromen van dergelijke dingen omdat die buiten bereik lig-gen.'

Florence nam de ander onderzoekend op. Merie was ongeveer even oud als Annette, ergens midden in de dertig of daaromtrent. Annette verwachtte haar tweede kind omdat ze laat getrouwd was, maar Merie had er zeven, er waren ook kinderen gestorven en ze had mis-kramen gehad. Merie zag er minstens tien jaar ouder uit dan Annette. Florence keek haar peinzend aan. 'Ik heb er wel eens aan gedacht om zelf honden te gaan fokken. Of om naar de stad te gaan en verpleeg-ster te worden.'

'Dat laatste is niet echt iets voor jongedames uit de gegoede stand,' knikte Merie, 'want ze moeten de gewoonste dingen doen als vloeren dweilen en de meesten hebben dat nooit eerder hoeven doen.' Ze gie-chelde even, want dat vond ze wel grappig.

Florence moest eveneens lachen en liet zich een tweede kom koffie inschenken. 'Dat is waar. Mama zou het niet overleven als ik mijn

dagen wilde slijten in de overvolle ziekenhuizen om arme sloebers te wassen of vieze wonden schoon te maken. Welnu, ik word dus geen verpleegster, maar wat dan wel? Toch maar honden fokken?’

‘Als dergelijke dingen uw ergste zorgen zijn, is God goed voor u, freule,’ mompelde Merie terwijl ze warme melk bij de koffie deed. ‘Wilt u misschien nog een boterham? Met spek?’

Florence lachte opnieuw. ‘Lekker.’

‘Wat vindt u eigenlijk van mijnheer Van der Meij?’

‘Hij is aardig, charmant, kortom, het zal wel onvriendelijk van me zijn dat ik denk: wat is er toch met die man?’

Merie glimlachte rustig. ‘Hij heeft belangstelling voor u gekregen. Mevrouw uw moeder vindt het ongetwijfeld tijd worden dat u aanzoeken serieus gaat nemen.’

‘O absoluut, maar een man als Van der Meij zal ze beslist te min voor mij vinden en ik moet zeggen dat zijn belangstelling me tegen de haren in strijkt. Ik bedoel, hij kent me niet of nauwelijks. Dus mijn persoon kan hem niet boeien! Wat dan wel? Het oude liedje, Merie. Hij heeft hooguit belangstelling voor mijn naam, ik ben een freule, nietwaar? Het feit dat ik in goeden doen heet te zijn, is voor de meeste mannen ook uiterst aantrekkelijk.’ Er lag nu een cynische blik in de ogen van de verder zo teer lijkende freule.

‘U zoekt iets nuttigs te doen in uw leven, zei u net. U kunt bijvoorbeeld bij hem in de leer gaan om wijnhuizen te leren leiden?’

‘Ik neem aan dat je nu de spot met me drijft, Merie?’

‘Natuurlijk, freule. Nee, als u echt iets wilt doen, moet u maar eens met dominee en de dokter gaan praten over de armenzorg. Mevrouw uw moeder heeft daar nooit veel interesse in gehad en mevrouw uw schoonzuster heeft te veel andere dingen aan haar hoofd. Bovendien is armenzorg veel harder nodig dan u beseft. Daar zou u veel goede dingen kunnen doen, als u het werkelijk meent.’ Merie schrok zichtbaar over de drieste dingen die ze tegen de jonge freule zei, maar ze wist meer dan de ander hoe waar het was. Er was veel armoede op het platteland. Niet voor niets verlieten zoveel mensen de kleine dorpen om werk en vooral een beter leven te zoeken in de nabijgelegen grote stad met zijn snel uitbreidende havens. Wie gezond van lijf en leden was

en niet te beroerd was om hard aan te pakken, had het daar beter dan op het platteland. Maar het bleef een hele stap om alles wat vertrouwd was, achter je te laten voor een toekomst die toch onzeker bleef.

‘We hebben toch diakenen?’ reageerde Florence in haar onschuld.

‘Ja, freule, maar zij vinden kerkbezoek belangrijker dan de daadwerkelijke leniging van de nood van mensen. Denk daar maar eens over na.’

‘Dat zal ik doen,’ beloofde ze onverwacht ernstig. Ze nam het laatste slokje koffie.

‘Het lijkt wel of u een loden pijp vanbinnen heeft,’ mompelde Merie terwijl Florence opstond.

‘Ik vond het lekker en tot ziens, Merie.’

‘Kijkt u toch maar liever een beetje uit voor mijnheer Van der Meij, freule. Hij is knap en oogt vriendelijk, maar die man heeft een harde kern, dat voel ik gewoon. En voor die mijnheer Van Mildevoorde die onlangs weer opdook, moet u ook oppassen. Dat is een man die alleen zichzelf geweldig vindt en die op alle andere mensen wat aan te merken heeft.’

‘Je hebt altijd een scherpe kijk op onze gasten gehad, Merie, en vaak hebben we erom gelachen als je iemand nabootste. Maar dit klinkt erg serieus.’

‘Dat is het ook, freule. Over het aanvaarden van een levenspartner mag een mens nooit te licht denken, want een weg terug is er niet en al te veel mensen hebben spijt gekregen van te gemakkelijk genomen beslissingen.’

‘Ik ben ineens erg populair, is het niet?’ spotte het meisje in een poging luchthartig te doen, want bij de woorden van Merie had ze ineens zomaar moeten huiveren.

‘U bent huwbaar, freule, en daar komen de gelukszoekers op af. Dat zal zo blijven tot u uiteindelijk uw keus heeft gemaakt.’

Ze rilde. ‘Ik ga maar weer eens verder, Merie.’

Even later reed ze een eind de polder in. Ze vergat de tijd, ze genoot van het springen over sloten en hekken. Het dameszadel was voor haar geen enkel probleem. Later reed ze stapvoets door het dorp om op de kerktoren te zien dat het bijna tijd was voor de lunch. Ze zou

zich nog moeten haasten, maar net op dat moment kwam dominee uit het huis van een arme weduwe. Ze spande de teugels aan en haar paard stond stil. Ze dacht weer aan wat Merie had gezegd.

‘Dominee, zou het u schikken als ik morgen langskom om iets met u te bespreken?’ vroeg ze impulsief, met de woorden van Merie nog in haar achterhoofd.

De man keek haar verrast aan, want het was alom bekend dat de bewoners van Moerland meer uit plichtsbesef in de kerk verschenen, dan vanwege de behoefte aan stichtelijke woorden of aan geestelijke leiding van zijn kant. Hij knikte minzaam. ‘U bent te allen tijde welkom, freule.’

Ze knikte en haastte zich naar huis. Zo snel mogelijk friste ze zich op met een waslap, bediende zich rijkelijk van de eau de cologne om de ergste paardenlucht te verdoezelen, schoot in de eerste de beste japon die ze tegenkwam en was net op tijd beneden om aan te schuiven en het tafelgebed niet te missen. Zodra Ary het ‘amen’ had uitgesproken, keek haar moeder haar misprijzend aan. ‘Je bent laat, Florence. Waar was je toch de hele morgen? Mijnheer Van der Meij heeft een eindje met mij gewandeld en daar hadden we je graag bij gehad.’

‘Is dat zo? Het spijt me dat ik er niet was,’ verontschuldigde ze zich zonder enig bezwaar.

‘Ik zag u wegrijden op uw paard, freule,’ begon Justus en ineens kon ze hem niet luchten of zien.

‘Ja mijnheer, ik ben graag buiten. Vertrekt u meteen na de lunch?’

Ary knikte in zijn plaats, en Florence beseftte dat Justus graag langer was gebleven. ‘Een paar weken na de geboorte wordt hij opnieuw uitgenodigd, Florence. Ik kreeg vanmorgen overigens een brief van Rogier. Daar wil ik straks met je over praten.’

‘Met mij?’

‘Hij heeft zich iets voorgenomen en je kunt wel raden wat dat is.’

Ze zuchtte demonstratief. ‘Weet je al wat je doet met zijn verzoek van onlangs?’

‘Over Herre van Roy? Nog niet. Daar kom ik straks op terug.’

‘Kent u Herre van Roy?’ vroeg Justus met een scherpe blik in zijn ogen. ‘Ik heb laatst over een man van die naam horen spreken. Een

man die bijna zijn hele leven in Amerika heeft gewoond, van twijfelachtige afkomst is, en die binnenkort een smak geld erft. Zou dat dezelfde kunnen zijn? De naam is uitzonderlijk en komt uiteindelijk niet vaak voor.'

'Zo, heb je over hem gehoord?' vroeg Annette vriendelijk. 'Vertel me eens wat je over hem weet?'

Hij schokschouderde. 'Niet veel goeds, ben ik bang. De moeder van die man is een danseres die een eerbiedwaardige man veel geld afhandig heeft gemaakt, voor ze zich bezig ging houden met nog dubieuzer zaken en de zoon schijnt nu de mooie mijnheer uit te willen hangen.'

'Dat klinkt niet erg vleierend,' spotte Florence. 'Hoe komt het dat u over hem hebt horen spreken?'

'Hij heeft verstand van wijn,' mompelde Justus met afkeer. 'Veel verstand, zegt men. Hij wil in de toekomst een huis kopen ergens in Frankrijk om van daaruit wijn te gaan importeren, na het incasseren van zijn erfenis.'

Ary en Annette waren voor het eerst werkelijk geïnteresseerd in de halfbroer van Rogier, die op Moerland wilde komen om te leren hoe een landgoed bestuurd moest worden. Ineens leek daar meer achter te zitten dan ze tot dan toe hadden gedacht.

3

OPGELUCHT OVER ZIJN VERTREK, HAD FLORENCE JUSTUS VAN DER MEIJ uitgezwaaid. In de middag speculeerde ze met Ary en Annette over de vraag hoe de onbekende Herre van Roy aan zijn kennis over wijn was gekomen; toen kreeg Annette echter een aanval van kramp en werd al het andere vergeten, terwijl de jonge vrouw des huizes in bed werd gelegd en Florence tegen Janna zei dat ze een warme kruik moest maken. De bevalling kwam echter niet op gang.

De volgende dag ging ze naar dominee en begon na een paar nietszeggende beleefdheden over en weer, over het functioneren van de diakenen. Dominee werd afstandelijk en viel zijn diakenen niet af.

**Drie prachtige historische romans van
Gerda van Wageningen, die zich afspelen rond het
landgoed 'Het huis Moerland' in de Hoeksche Waard.**

Het *Huis Moerland* is een mooi, maar noodlijdend landgoed. Dochter Mabelia le Sage ten Broek dient dan ook een goed huwelijk te sluiten om het voortbestaan van het huis te garanderen. De rijke weduwnaar Rogier van Mildevoorde lijkt de beste partij. Maar Mabelia heeft andere plannen!

In *Zomer op Moerland* heeft de oudste van twee broers, Louis le Sage ten Broek, zijn oog laten vallen op Annette Verschoor. Niet vanwege haar schoonheid, maar om haar rijkdom! Maar Annettes hart is niet vrij. Als Louis na een schandaal naar Indië vertrekt, moet broer Ary het landgoed redden. Maar heeft hij ook oog voor Annette?

De jonge Florence le Sage ten Broek is gelukkig op Moerland, het landgoed van haar broer Ary. Als er een stamhouder op Moerland wordt geboren, volgt er een schitterend doopfeest. Maar alles loopt anders. Een schim uit het verleden duikt op en Moerland trilt op zijn grondvesten in *Terug naar Moerland*.

Gerda van Wageningen is bekend van haar vele familie- en historische streekromans. Prachtige verhalen uit een rijk verleden maar voorbijge tijd, waarbij 'geld en goed' de hoofdrol spelen. Maar hoe het ook gaat, toch overwint uiteindelijk altijd de liefde!

Z&K

ISBN 978 90 205 2947 0 NUR 344

9 789020 529470

www.zomerenkeuning.nl